

Aan Provinciale Staten

DATUM	16-11-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Bedrijfsvoering	COMMISSIE	BEM
STELLER	Roy van den Broek	TELEFOONNUMMER	06-15403601
NUMMER	823960E3	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Uitkomsten septembercirculaire provinciefonds 2021

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Vanuit de septembercirculaire 2021 volgen financiële bijstellingen die betrekking hebben op de algemene uitkering van het provinciefonds en decentralisatie-uitkeringen. Over de jaren 2021 tot en met 2025 is cumulatief sprake van een positief effect van € 25,042 miljoen.

Inleiding

Op 21 september jl. is de septembercirculaire provinciefonds 2021 gepubliceerd door het ministerie van BZK. De provincies ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen:

- In mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- In september op basis van de Miljoenennota; en
- In december op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

Het provinciefonds heeft een wettelijke basis in de Financiële verhoudingswet. Het is een begrotingspost op de rijksbegroting. Het Rijk bepaalt de omvang van het provinciefonds via het begrotingsproces. Het provinciefonds beweegt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van het provinciefonds. Het krimpt of groeit mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres. De omvang van het provinciefonds verandert ook bij nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

In de meicirculaire van vorig jaar (2020) is gemeld dat de accessen voor de jaren 2020 en 2021, in overleg met de VNG en het IPO, zijn bevroren. De accrestranches voor die jaren wijzigen om die reden niet. In deze nieuwe septembercirculaire is de accresraming opgenomen voor het jaar 2022 en verder, waarbij de huidige normeringssystematiek is gehanteerd.

In het statenvoorstel van de begroting 2022 (referentie PS2021PS12) vermeldden wij op pagina 6 al dat de Septembercirculaire positief nieuws bevat over de hoogte van de algemene uitkering uit het provinciefonds over de jaren 2021 tot en met 2025. Deze brief geeft hier nadere informatie over.

Toelichting

In de septembercirculaire 2021 worden de provincies geïnformeerd over de volgende onderwerpen:

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds;
2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen; en
3. Beleidsmatige ontwikkelingen.

Deze onderwerpen worden hierna verder toegelicht, inclusief de daaruit voortvloeiende financiële effecten.

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds

Het accres voor het jaar 2021 is gestegen ten opzichte van de meicirculaire. Dit wordt veroorzaakt door de actualisatie van de verdeelmaatstaven voor het jaar 2021. Daartegenover vinden er nog (nadelige) afrekeningen plaats vanuit de jaren 2019 en 2020.

Verder is in deze circulaire de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds voor 2021 hoger geraamd dan geraamd bij de septembercirculaire 2020. Het aandeel van de provincies daarin is bij deze circulaire toegevoegd aan de algemene uitkering van 2021.

Het accres vanaf het jaar 2022 is gestegen ten opzichte van de stand van de meicirculaire van dit jaar. Dit wordt veroorzaakt door vier ontwikkelingen:

- i. *Hogere loon- en prijsontwikkeling*: in de Macro Economische Verkenning (MEV-raming) van het Centraal Planbureau (CPB) wordt een positieve volumeontwikkeling geraamd;
- ii. *Aanvullende middelen voor o.a. klimaatmaatregelen*: het kabinet heeft vanaf 2022 aanvullende middelen uitgetrokken voor een aantal beleidsterreinen, waaronder klimaatmaatregelen;
- iii. *Stijging compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag*: de kosten voor het compenseren van de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag zijn opwaarts bijgesteld;
- iv. *Stijging EU-afrachten en uitgaven in de zorg*: uitgaven in de zorg en EU-afrachten zijn opwaarts bijgesteld.

De afrekening van jaarschijven 2019 en 2020 zijn het gevolg van een correctie in de maatstaf inwoners vervoerregio. De algemene uitkering van de provincie Noord-Holland voor de jaren 2019 en 2020 is via de maatstaf inwoners vervoerregio ten onrechte gekort als gevolg van de fusie van de gemeenten Haarlemmerliede Spaarnwoude en Haarlemmermeer. Deze fusie heeft op 1 januari 2019 plaatsgevonden, maar de verkeer- en vervoertaken van de voormalige gemeente Haarlemmerliede Spaarnwoude blijven tot 1 januari 2022 uitgevoerd door Noord-Holland. Door het betrekken van de inwoners van deze voormalige gemeente in de maatstaf inwoners vervoerregio is de algemene uitkering van Noord-Holland voor de jaren 2019 en 2020 te laag, ten gunste van de algemene uitkering van de andere provincies. De doorgevoerde correctie in de maatstaf inwoners vervoerregio leidt tot een negatieve bijstelling voor de jaren 2019 en 2020 van respectievelijk € 53.754 en € 56.937.

In de meicirculaire 2021 zijn provincies geïnformeerd over de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de implementatie en de uitvoering van de Wet open overheid. Conform de bestuurlijke besluitvorming van de 12 provincies is de verdeling voor de jaren 2022 en verder in deze circulaire gewijzigd, waarbij aansluiting is gezocht bij de verwachte kosten per provincie. De bijstelling is opgenomen in onderstaand tabel.

Tabel 1. Algemene Uitkering (AU) provinciefonds	2021	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000					
A. Algemene uitkering provinciefonds meicirculaire	228.705	233.965	237.302	242.044	248.721
B. Mutaties in de septembercirculaire 2021:					
- Afrekening jaarschijf 2019	-54	-	-	-	-
- Afrekening jaarschijf 2020	-57	-	-	-	-
- Actualisatie maatstaven jaarschijf 2021	2.777	-	-	-	-
- Bijstelling uitkering m.b.t. Wet open overheid (WOO)	-	49	60	68	76
- Bijstelling accres	-	4.817	5.420	5.644	6.241
C. Algemene uitkering provinciefonds (C = A + B)	231.371	238.831	242.782	247.756	255.038

2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen

Decentralisatie-uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar kennen een eigen verdeling over de provincies. Dergelijke uitkeringen zijn beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording over plaats naar het Rijk. Dit in tegenstelling tot specifieke uitkeringen waar dat wel het geval is. In de septembercirculaire is voor de provincie Utrecht één nieuwe decentralisatie-uitkering opgenomen:

- i. *No regret UNED*: De provincie Utrecht ontvangt in 2021 eenmalig € 8,121 miljoen voor een pakket van maatregelen dat bijdraagt aan een goede bereikbaarheid van het Utrecht Science Park (USP), aan het ontlasten van het station Utrecht Centraal en aan de bereikbaarheid van woon- en werklocaties zoals de Merwedekanaalzone. De maatregelen zijn benoemd als 'no regret'. De provincie Utrecht heeft met de betrokken gemeenten een bestuursovereenkomst gesloten om deze maatregelen te realiseren. De rijksbijdrage is toegezegd in het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT) van 22 november 2018 en dit jaar herbevestigd.

3. Beleidsmatige ontwikkelingen

Coronacompensatie

In de septembercirculaire is ook een beknopte toelichting opgenomen met betrekking tot de ontwikkelingen omtrent het compensatiepakket coronacrisis medeoverheden. Op het gebied van de coronacompensatie geldt dat voor provincies € 4 miljoen beschikbaar komt ter compensatie van de extra uitgaven voor de regionale cultuur in

de periode juni-december 2020 als gevolg van corona. Deze middelen zullen beschikbaar worden gesteld via een specifieke uitkering. Daarnaast is de beschikbaarheidsvergoeding voor het ov (BVOV) verlengd tot en met september 2022. Verder heeft het kabinet besloten om ook de inkomstenderving over het gehele kalenderjaar 2021 te compenseren.

Aanvullend maatregelenpakket Miljoenennota

Bij de Algemene Politieke Beschouwingen over de Miljoenennota en de ontwerpbegrotingen van het Rijk zijn twee moties aangenomen die resulteerden in een aanvullend maatregelenpakket. Dit betreft de moties Hijink/Bikker en Hermans, waardoor de Rijksbegroting voor circa 2 miljard euro werd aangepast. In een brief van minister Hoekstra aan de Tweede Kamer is inzicht gegeven in deze maatregelen. Opvallend is daarin echter dat de minister schrijft dat “gelet op het bijzondere karakter van het aanvullende pakket heeft het kabinet besloten geen accres voor het gemeente- en provinciefonds toe te kennen over de nieuwe maatregelen.” Ofwel, deze aanvullende maatregelen vormen geen onderdeel van de reguliere trap-op-trap-af systematiek die tussen het Rijk en decentrale overheden is afgesproken. En resulteren dus niet in een toename van het accres van het provinciefonds. Aangezien de minister hiermee eenzijdig eerder gemaakte interbestuurlijke afspraken naast zich neerlegt is door de voorzitter van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, mede namens het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen een brief gestuurd waarin met klem wordt opgeroepen om de normeringsafspraken alsnog toe te passen. Indien hierover nadere informatie bekend is, zullen wij uw Staten daarover informeren.

Financiële consequenties

De financiële consequenties die voortvloeien uit de septembercirculaire 2021 worden, indien deze betrekking hebben op het jaar 2021, verwerkt in de Slotwijziging. De meerjarige financiële consequenties die voortvloeien uit de septembercirculaire 2021 worden verwerkt in de kadernota 2023-2026. In tabel 2 is inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties per jaarschijf zijn ten opzichte van de gepresenteerde saldi in de Zomernota 2021 en de Begroting 2022-2025. Samenvattend:

- 2021: € 2,666 miljoen voordelig;
- 2022: € 4,866 miljoen voordelig;
- 2023: € 5,480 miljoen voordelig;
- 2024: € 5,712 miljoen voordelig;
- 2025: € 6,317 miljoen voordelig.

Cumulatief is sprake van een voordelig effect van € 25,042 miljoen.

Tot slot zij opgemerkt dat de uiteindelijke ontwikkeling van het accres in 2022 en verder afhankelijk is van de keuzes die een nieuw kabinet maakt: zowel in budgettaire zin als in de wijze waarop een nieuw kabinet de normeringssystematiek vormgeeft.

Tabel 2. Ontwikkeling begrotingsaldi				
Begrotingssaldo	2021			
Bedragen x € 1.000				
A. Begrotingssaldo Zomernota 2021	16.813			
B. Mutaties in de septembercirculaire 2021:				
- Afrekening jaarschijf 2019	-54			
- Afrekening jaarschijf 2020	-57			
- Actualisatie maatstaven jaarschijf 2021	2.777			
C. Herziene begrotingssaldo (C = A + B)	19.479			
Begrotingssaldo	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000				
A. Saldo Begroting 2022 (vóór verrekening met saldi reserve)	-4.486	-2.538	-3.823	-2.757
B. Mutaties in de septembercirculaire 2021:				
- Bijstelling uitkering m.b.t. Wet open overheid (WOO)	49	60	68	76
- Bijstelling accres	4.817	5.420	5.644	6.241
C. Herziene begrotingssaldo (C = A + B)	380	2.942	1.889	3.560
Begrotingssaldo (structureel)	2022	2023	2024	2025
Bedragen x € 1.000				
A. Saldo Begroting 2022	-724	229	4.869	6.094
B. Mutaties in de septembercirculaire 2021:				
- Bijstelling uitkering m.b.t. Wet open overheid (WOO)	49	60	68	76
- Bijstelling accres	4.817	5.420	5.644	6.241
C. Herziene structurele begrotingssaldo (C = A + B)	4.142	5.709	10.581	12.411

Vervolgprocedure / voortgang

Via de Slotwijziging 2021 worden de financiële effecten die voortvloeien uit de septembercirculaire voor het boekjaar 2021 verwerkt. De meerjarige effecten die voortvloeien uit de septembercirculaire 2021 worden verwerkt in de Kadernota 2023-2026.

Bijlagen

1. Septembercirculaire 2021

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen